

poslopji, zdaj jih je polovica v oddelku poslopja posilne delalnice. Vrh tega je pomisliti, za koliko je dragina skočila od leta 1863, koliko je tistikrat stalo oskrbovanje bolnikov, koliko zdaj. — Da je zdaj potrebščina viša, je popolnoma naravno, to ne more drugače biti; če se pogledajo proračuni družih dežel, je razvideti, da so drugod v primeru s Kranjskim proračunom še za veliko več poskočili. Kar se zlasti upravnih stroškov tiče, nima o tem deželni odbor prav nič odločevati, ampak edino le deželni zbor sam. Vse očitjanje in vsa graja barona Apfaltrerna sega toraj edino le na deželni zbor, to grajo pa vsi prav lahko prestanejo. (Živa pohvala.)

Ko pride potem odsekov predlog na glasovanje, je deželni zbor izrekel dežel. odboru hvalno priznanje za njegovo delovanje.

Iz tega naši bralci razvidijo, da smo pravo zadeli, ko smo poprej trdili, da je bilo napadanje barona Apfaltrerna popolnoma neopravičeno. Šibanje tega gospoda barona po deželnem glavarju in dr. Costu je bilo toraj na pravem mestu. Kaj pa mislite, bralci! kaj je na vse to baron Apfaltrern še storil? Onemogle jeze je pobesil glavo, svoja kopita pobral, in tiho se je zmuznil iz dvorane, kamor ga ni bilo več nazaj.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Trsta 7. nov. *) — Najvažnejše, kar Vam imam danes poročati, je to-le: V Proseku odprla se bo ta mesec pripravnica za učitelje; mi pozdravljamo to napravo z veseljem, akoravno se magistrat jeze peni, toda to nič ne pomaga, šola bo vkljub lahomom in Bog daj vspeh! Vi duhovni po Krasu pa, kateri ste količkaj za narodni razvoj vneti, nasvetujte starišem, da pošiljajo svoje otroke na Prosek v šolo, da bomo imeli narodne, značajne učitelje, in da bodo lahoni zvedeli, da nam je istinito mar za narodno šolo. V Proseku bo slovenska pripravnica na narodni podlagi, a v Rojanu pa tisti pokvečeni tretji laški razred z lahonskim učiteljem Boninom, kateri se je enkrat v Nivicah podpisal „trd lahon“. Kak kontrast dela ta šola v Rojanu pripravnici na Proseku, na to opozorjemo gospoda višega nadzornika Klodiča in poslanca pl. dr. Lozerja, da to stvar predrugačita in odpravita učitelja, kateri škoduje šoli in mladini. Toliko se je že pisarilo po časopisih, pa od nobene strani se ni zgodilo v tem ničesa, poslanec dr. Lozer, kateri vživa naše popolno zaupanje, bo reč, kar upamo, še pred šolskim začetkom vredil. Žalostno je le, da magistrat svoje privržence tako vsiluje okolici, da pollaščuje in dosega namen skrivne politike. — Kakor so „Novice“ že naznanile, je nakana lahonov Tržaških, okoličane potopiti v en volilen razred z Tržačani, vse slovenske rodoljube hudo razsrdila. Kako slovensko narodnost varovati in jo oteti pogina, treba je bilo resnega prevdarka. Pred nekimi dnevi so se pri gosp. Nadlišeku, deželnemu poslancu, zbrali odlični rodoljubi iz Trsta in okolice v ta namen, ter so sklenili osnovati slovensko politično društvo, kateremu naj bo nalog, varovati narodne pravice okoličanov in gojiti zavest narodno v okolici Tržaški. Izvolil se je v ta cilj in konec osnovalni odsek s prvomestnikom gosp. Nadlišekom in naročilo se mu je, naj stori vse potrebne koroke za ustanovljenje omenjenega društva. Gosp. Nadlišek je 7. t. m. že izročil društvena pravila c. k. namestniji.

Iz Kostanjevice na Dolenskem 6. nov. *) — Dolgo časa nismo nobenega dopisa brali iz Kostanjevice, toraj jaz

*) Zarad preobilnega gradiva za zadnji list zakasnjeno.

Vred.

o našem kraju nekoliko spregovorim. Letina pri nas je sploh v vseh rečeh obilnejša od lanske, razun krompirja, kateri nam hoče ves pognjiti; res velika nesreča, strni je bilo izvrstne obilo; ajda je dobro obrodila, tako tudi češplje, pri nas sploh slive imenovane, drugo sadje srednje. Vinogradi so prav dobro obrodili, samo v nizkih goricah, posebno v velikem selu v Orehovcu srednje. Zato hočemo zahvaljeno nedeljo Bogu čast in slavo dati. Z žalostjo pa morem omeniti, da pri nas v jeseni, dokler še mošt razsaja, se marsikaka nerednost zgodi. Tako je nekdanji učitelj Pečar našega mnogo čislaneega cerkovnika ponoči 1. novembra pretepel, in zavoljo tega, češ, da je on kriv, da je Pečar iz Kostanjevice prestavljen. Milovati moram revnega starčeka, in prašati šolski svet, kako more tacega človeka za učitelja trpeti, kateri ne samo v kraju, v katerem je, temuč celemu šolstvu Kranjske dežele s tako surovostjo sramoto dela?

Iz Novega mesta — nam je došel od c. k. okrajnega glavarstva dopis, kateri nas prosi, oznaniti sledečo premembo živinskih sejmov v okraji Novomeškem:

v velikih Brusnicah 3. maja in 14. septembra (kimovca);

v Zagradcu-Fužinah pa v soboto pred Belo nedeljo in 7. septembra (kimovca);

če pa je te dni nedelja ali praznik, bodo sejmi v delovnik potem.

Iz Notranjske Bistrice *) se nam piše: Tudi pri nas je zelje jako obrodilo. Ravno zdaj sem zeljnato glavo zleškal, ki je imela 15½ funta, in mi jo je nekdo prinesel, rekši, da je imel več enacih v zelniku. Cena letini je pri nas sploh zeló nizka; krompir žalibog je skorej ves segnjil.

Iz Krškega 13. nov. — V četrtek 12. t. m. je bilo tukaj 17 goved (bikov in telic) od častitega g. Seunika, odbornika kmetijske naše družbe, iz državne podpore na Štajerskem kupljene Muriške živine po očitni dražbi domačim živinorejcem prodane. Kupcev bilo je obilo. Hvala slevni c. k. kmetijski družbi v Ljubljani, da je blagovolila tudi Krški okolici k zboljšanju plemena goveje živine pripomoči.

Predstojništvo kmetijske podružnice v Krškem.

Iz Ljubljane. — Pozor! Ustavoverci zopet nameravajo **ustavo prelomiti**, in ta prelom zdaj zadeva nas Kranjce. — Ni davno, ko smo (v 44. listu „Novic“) poročali o sklepu Kranjskega deželnega zbora, da naj se za zemljišno-odvezni zaklad za leto 1875 pobira 20 odstotkov priklade od direktnega in 10 odstotkov priklade od indirektnega davka. Temu sklepu je pač treba še cesarskega potrjenja, toda cesarska vlada po jasnih določilih deželnega reda Kranjskega zlasti po §§. 18, 21 in 22 nikakor nima pravice ukreniti više priklade, kakor jih sklene deželni zbor. — Kaj se pa zdaj na Dunaji godi? Državi je nekaka dolžnost, za naš zemljišno-odvezni zaklad dajati podpore; v ta namen je g. finančni minister, dobro vedoč, da se temu odtegniti ne more, v državni proračun za leto 1875 postavil 227.736 gold. Ko pa je ta reč v finančnem odseku državnega zbora poslancev prišla v obravnavo, pa je načelnik tega odseka dr. Herbst predlagal resolucijo: naj se c. kr. vlada pozivlje, za zemljišno-odvezni zaklad na Kranjskem ne le 20% od direktnih, ampak tudi 20% priklade od indirektnih davkov pobirati. **) Ta proti-

*) Prejeli, pa, kakor razvidite iz našega lista, sedanji politični čas ni pesmam ugoden. Vred.

**) „Laibacherica“ poroča v listu št. 259 od 12. novembra le od 20% priklado na direktni davek, od indirektnega davka nič ne omeni. Čudno, da tega do danes še ni popravila!

ustavni Herbstov predlog je v odseku obveljal in navetoval bode finančni odsek memo te resolucije, naj se namestu od c. k. vlade v proračun postavljenih 227.736 gold. dovoli le 170.000 gold. podpore iz državnega zaklada.

Res, čudapolno ustavoverstvo Avstrijsko! C. kr. vlada sama je pripoznala, da po ustavi nima pravice ukazati priklade, zlasti v tej zadevi in v najnovjšem času po tem, da je deželnemu zastopu Kranjskemu ponudila pogodbo gledé zemljiškega zaklada, katere pa deželni zbor ni mogel sprejeti, kakor smo v 43. listu „Novic“ poročali na tanko. Al kaj se ustavoverci, ki imajo „ustavo“ vedno v čeljustih, brigajo dejansko za ustavo! Proč ž njo! kedar to njihovim namenom služi. Toraj ne vlada sama, ampak glasoviti kolovodja ustavakov, nekdanji c. k. minister pravosodja dr. Herbst in njegovi privrženci zahtevajo od vlade, naj **ustavo prelomi!**

Spregovorili bodemo v tej zadevi še, ker je treba, se za naše pravice na vso moč braniti. Danes rečemo le to, da vsa naša pozornost v tej za princip ustavni sploh in še posebej za našo Kranjsko deželo silno važni zadevi je obrnjena zdaj na to, kako da se bode reč v državnem zboru izmotala.

— (*Kupčijska in obrtnijska zbornica Kranjska.*) Drug prizor ustavoverske agitacije vidimo tudi pri nas na Kranjskem zdaj, ko je vlada razpustila kupčijsko-obrtnijsko zbornico, in ko prireduje nove volitve. Vse kaže na to, da se namerava narodno stranko potlačiti, da bi nemškutarska stranka lože zmagala. Za predsednika volilne komisije je kupčijski minister gotovo ne brez nasveta deželne vlade v Ljubljani imenoval vladnega tajnika viteza Vesteneka, to je tistega uradnika, o katerem je narodna stranka zavolj njegovega narodni stranki nasprotnega vedenja pri delitvi podpore po toči poškodovanim Dolencem v zadnjem deželnem zborovanji interpelirala c. kr. vlado, katera pa je na to interpelacijo odgovor dolžna ostala. Za ude te volilne komisije pa je c. k. deželna vlada v Ljubljani poklicala sledeče gospode: Aleks. Dreo, H. Korn, A. Samassa, Gust. Tönies, Mat. Treun in V. C. Supan. Tajnik kupčijske zbornice, narodnjak Murnik, vladi menda ni bil všeč, da bi ga bila poklicala kot zapisnikarja v to komisijo, akoravno povsodi tajnik kupčijskih zbornic opravlja ta posel, in je bilo tako tudi vedno pri nas.

Dalje namerava vlada, kakor se za trdno sliši, vsim kramarjem, krčmarjem in branjevcem vzeti volilno pravico, da bi nemškutarska stranka ložeje zmagala.

Navedena volilna komisija je 12. dne t. m. prvičkrat zborovala, V. C. Supan se je pri tej seji krepko potezal za to, da bi se volitve vršile po tistem načinu, kakor v drugih deželah, kjer ravno tista postava veljá; al kako je mogoče, da bi bil v tako sestavljeni komisiji dosegel pravični svoj namen!

Sliši se pa, da se v Ljubljanskih zadetih krogih dela na to, deputacijo poslati vladnemu svetniku vitezu Widmannu, ki na čelu stoji deželni vladi, da bode protestirala odločno zoper sestavljanje volilne komisije, zoper namerave vlade gledé izključitve kramarjev, krčmarjev in branjevcev in sploh zoper vsako pristransko ravnanje.

Bomo videli, al je vitez Widmann resnično tisti nepristranski mož, ki nad strankami stoji, kakor so te dni poročali nekateri listi, al bo opravičenim zahtevam

pritožnikov vstrelal in sploh nepristransko ravnal v tej zadevi! Toraj oestro pozornost!!

— (*V Kranji*) je 14. dne t. m. tudi bila dražba onih 30 goved Belanskega in Pincgavskega plemena, ki jih je po naročilu družbe kmetijske iz državne subvencije g. odbornik Schollmayr na Koroškem nakupil. Tudi ta živina se je prav lahko prodala. — Naj bi s kupljeno žlahno živino gospodarji zdaj le prav umno in dosledno ravnali, in v malo letih mora naša živinoreja biti veliko veliko boljšana.

— (*Ljubljanski sejm sv. Ošpete*) ni bil bolji kakor navaden tržen dan. Če ne sme goveja živina na sejm, je vsak sejm nič. Jajce je ta sejm — kar še komaj pomnimo — 4 krajc. veljalo!

— (*Grozovita in kužna bolezen v grlu*), „difteritis“ imenovana, nekdanj malo znana, ki je dosihmal pomorila veliko otrok, začela je zdaj pobirati tudi bolj odraslene ljudi.

— † Zopet smo zgubili poštenjaka rodoljuba: Gospod notar dr. Orel, več časa že skoro ves slep, padel je nesrečno po stopnicah in 17. dne t. m. umrl. Pogreb bo v četrtek 19. t. m. ob 4. uri popoldne.

— (*Prvi sneg*) dobili smo na Kranjskem, kakor tudi v drugih deželah, 12. dne t. m. Ker je dozdej obležal, utegne se vresničiti prerokovanje, da od 15. novembra do 15. januarija bode zima stanovitna.

— (*Slovensko gledišče.*) Predstava v soboto je bila po vsem izgledna, odlikovali so se vsi igralci, zlasti gospodičina pl. Neugebauerjeva z lepim svojim glasom in gosp. Medén. V nedeljo se bo igrala „Marie Jeane“.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Cesar se je potovaje na lov vstavil v Pragi, kjer je bil slovesno sprejet in je župana ogoril v čeho-slovanskem jeziku. Zavoljo tega se bojé ustavoverci za se in skoro se tresejo ministerski stoli. V resnici zdaj že ne more govor biti o ministerski krizi, al gotovo je to, da splošna kriza, v kateri zdaj naša ljuba Avstrija tiči, bode konečno rodila tudi ministersko krizo.

— Pri obravnavi akcijske postave je dr. Kaiser stavil predlog, za varstvo manjšin pri delniških družbah, ki je bil tudi sprejet. Vlada je komaj komaj zmagala. Zarad tega pa je neki levica sklenila to postavo v tretjem branji vreči. Prav za prav bi bi bilo moralo ministerstvo po parlamentarni šegi odstopiti, ko ga je lastna stranka njegova popustila. Sploh pa je vlada to postavo prepozno podala v obravnavo zdaj, ko je po navadnem pregovoru „krava že iz hleva“, — zdaj ko je denarni polóm borsinih in bankinih špekulacij že toliko ljudi nesrečnih naredil! Vrh tega pa je vlada v načrtu nove postave za borso in banke pozabila najvažnejši paragraf, ki bi ga bila morala tej postavi na čelo postaviti tako le: §. 1. Vsak, kdor pri kaki banki hoče postati ustanovnik ali upravljen svetovalec, ima se skazati z avtentičnim spričalom, da je pošten kakor je bil nekdanji Kato in z majhnim zadovoljen kakor nekdanji Diogenes.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz Gorice: Prejeli, zarad zametov na Krasu še le v torek popoldne, zato danes ni bilo mogoče. — Gosp. dopisniku iz Post.: Prihodnjič gotovo.

Kursi na Dunaji 18. novembra.

5% metaliki 70 fl. 15 kr.	Ažijo srebra 104 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 45 kr.	Napoleondori 8 fl. 88 kr.